

Beslutningsforslag nr. B 100. Fremsat den 18. april 2002 af Keld Albrechtsen (EL) og Line Barfod (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om alternative videnskabelige vurderinger i EU

Folketinget opfordrer regeringen til at foreslå EU, at der gennemføres alternative videnskabelige vurderinger af virksomhedernes ansøgninger om godkendelse af produkter eller ansøgninger om dispensationer fra eksisterende EU-regler.

Bemærkninger til forslaget

I forbindelse med det lovforberedende arbejde indhenter Europa-Kommissionen og dens embedsmænd oplysninger og analyser fra en række forskellige kilder. Herunder bruges flittigt erhvervslivets betalte eksperter til vurdering af lovudkast, som Kommissionen har tænkt sig at fremsætte på forskellige fagområder.

Forslagsstillerne har i andre beslutningsforslag beskrevet lobbyistvirksomheden i forhold til Kommissionen og dens lovgivning samt manglen på demokrati og indsigt i EU's komitearbejde, se det samtidig fremsatte beslutningsforslag om regler for lobbyister i EU (B 99) samt beslutningsforslag om øget demokrati i EU's komiteer (B 97) og endelig beslutningsforslag om aktindsigt og offentlighed i EU (B 98).

Akkurat som det burde være en selvfølge, at personer, som arbejder for bestemte økonomiske og/eller politiske interesser, ikke er uvildige, er det også oplagt, at ansatte/betalte eksperter for erhvervslivet på f.eks. miljøområdet ikke samtidig kan være uvildige eksperter for Kommissionen i forbindelse med bedømmelse og rådgivning af en EU-lov på samme område.

Sidste år blev det f.eks. besluttet at nedsætte et Fødevareragentur, hvor embedsmænd og eksperter rekrutteret fra industrien kan forberede sager om f.eks. godkendelse af markedsføring af gensplejsede frø. Detteagentur vil naturligvis blive fremstillet som et fremskridt, men realiteten vil være, at agenturet i høj grad vil benytte industriens videnskabelige oplysninger eller hyre videnskabeligt personale fra industrien. Dette mønster kendes allerede i dag fra en række videnskabelige komiteer i EU. Hvem har egentlig gavn af dette system? Ja industrien har naturligvis indlysende fordele. Men forslagsstillerne har svært ved at få øje på, hvordan et sådant system nogen sinde kan blive til gavn for forbrugerne i EU-landene.

Ifølge Aktuelt den 13. januar 2000 ønskede Europa-Kommissionens formand, Romano Prodi, i første omgang et Fødevareragentur på linje med det magtfulde amerikanske »Food and Drug agency«, men den mål-sætning blev droppet, og i stedet får man et agentur

sammensat af den videnskabelige rådgivning, som i forvejen findes i de eksisterende komiteer. Så hjælper det lidet, at kommissær David Byrne udtaler, at en klar adskillelse fra Kommissionen skal give agenturet en »moralsk autoritet«, som vil berolige de europæiske borgere.

Han mener, at i praksis vil Europa-Kommissionen ikke »kunne ignorere en opfordring fra den nye myndighed«.

Det kan han roligt sige, når man tænker på de samme videnskabelige komiteers arbejde tidligere, hvor det ikke ligefrem er hensyn til miljøet, arbejdsmiljøet, foreningen, fødevareresikkerheden osv., som har været i højsædet.

Agenturet kan altså rådgive EU med analyser, samle videnskabelig viden og styre et nyt system, som skal alarmere EU, hvis en risiko ved fødevarer eller dyrefoder bliver opdaget. Men derimod ikke udføre selvstændig kontrol i EU-landene, ej heller straffe producenter eller myndigheder, som overtræder reglerne, og ej heller foreslå ny EU-lovgivning. Så dels er deres reelle magt stærkt begrænset, dels består Fødevareragenturets medlemmer af de samme personer, som har været med til en række stærkt tvivlsomme godkendelser, hvor man i hvert fald ikke har sat det såkaldte forsigtighedsprincip i højsædet.

Derfor dette forslag om i EU at gennemføre alternative videnskabelige vurderinger af virksomhedernes ansøgninger om godkendelse af produkter eller ansøgninger om dispensationer fra eksisterende EU-regler.

Et andet eksempel på hvordan eksperter – som ikke er ansat eller på anden måde tilknyttet kommercielle interesser – ikke er velkomne som uvildige eksperter hos Europa-Kommissionen, kunne man se i sagen om Birgitte Tufte, som er leder af det nystartede Sekretariat for Børnekultur Netværk og forsker på Danmarks Lærerhøjskole. Hun udgav sommeren 1999 en rapport om »Børn og tv-reklame« som dokumentation for tv-reklamers påvirkning af børn og behovet for stramme regler på området. Ifølge Jyllands-Posten den 11. november 1999 gjorde denne rapport hende så upopulær i den europæiske tv- og reklamebranche, »at Euro-

F. t. beslutn. om alternative videnskabelige vurderinger i EU

pa-Kommissionen slet og ret har afvist hende som deltager i en undersøgelse om børn og tv-reklamer. Aviva Silver fra Europa-Kommissionens afdeling for uddannelse og kultur begrundet sin afvisning af hende med, at: »Jeg vil ikke risikere, at kritikken mod Tufte person skader vores undersøgelse. Det er min opgave at undgå alt, der kan skabe problemer for vores undersøgelse«.

Mildest talt en farlig holdning, da det kan bruges af alle mulige kommercielle interesser til at mistænkeliggøre eksperter, som de ikke har »tillid til«, eller som ikke samtidig er på deres lønningsliste, og dermed kan opfattes som »problemer for vores undersøgelse«.

Daværende forskningsminister Birte Weiss kritiserede skarpt denne holdning i Morgenavisen Jyllandsposten den 11. november 1999 med ordene: »Hvis sa-

gen er som beskrevet, er det et problem i en tid, hvor vi ellers opfordrer forskerne til at deltage i samfundsdebatten og ikke holde sig tilbage med kontroversielle synspunkter. Og det er Tufte jo et godt eksempel på én der har gjort«.

Omvendt var direktør Jesper Sehested fra TV-Danmark meget enig med Europa-Kommissionen, og han udtalte ifølge Morgenavisen Jyllandsposten den 11. november 1999 at, »han kun kan være glad for EU-Kommissionens beslutning«. Han beskriver Tufte rapport som »ensidig, udokumenteret og politiserende. . . Birgitte Tufte politiserer og pakker det ind i forskning bagefter. Hendes såkaldte rapporter ville dumpe på universitetet«. Desuden kan han ikke se nogen problemer i, at et lobbynetværk af tv-selskaber har indflydelse på valget af forskere til et EU-projekt.

Til beslutningsforslag nr. B 97, B 98, B 99 og B 100. Skriftlig fremsættelse (18. april 2002)

Keld Albrechtsen (EL):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om øget demokrati i EU's komiteer.

(Beslutningsforslag nr. B 97).

Forslag til folketingsbeslutning om aktindsigt og offentlighed i EU.

(Beslutningsforslag nr. B 98).

Forslag til folketingsbeslutning om regler for lobbyister i EU.

(Beslutningsforslag nr. B 99).

Forslag til folketingsbeslutning om alternative videnskabelige vurderinger i EU.

(Beslutningsforslag nr. B 100).

Forslagsstillerne finder, at EU som helhed og EU's administration i særdeleshed er præget af lukkethed, ugenomsigtighed og mangel på demokrati. Dette betyder især, at store virksomheder og erhvervsorganisationer i alt for høj grad har mulighed for at påvirke og styre lovgivningen, uden at befolkningerne i EU's medlemslande og de nationale parlamenter kan kontrollere og øve indflydelse på tingene.

Derfor går forslagsstillerne ind for en tilbagevending af de lovgivningsmæssige beføjelser, som er tildelt Europa-Kommissionen, og forslagsstillerne ønsker at få indført en række åbninger og forenklinger. Det er et elementært krav, at al lovgivning bør foregå i fuld offentlighed. Men dette er ikke tilfældet i EU's lovgivende komiteer.

Samtidig må der gøres op med den helt særegne afstemningsform, som findes i en række besluttende komiteer under Europa-Kommissionen, og som bl.a. går ud på, at en række forslag kan vedtages, selv om et flertal af medlemslandene er imod det. En sådan form for mindretals-

styre findes ikke i andre lovgivende organer, som vil kaldes demokratiske.

Der bør ligeledes indføres åbenhed omkring komiteernes møder, adgang til referater m.v. og tidsfrister, som sikrer, at offentligheden og de nationale parlamenter kan nå at reagere, inden beslutningerne træffes.

Samtidig foreslås det, at der som minimum indføres en kontrol med lobbyister på samme niveau, som findes i USA: »The Lobbying Disclosure Act« fra 1995.

Desuden finder forslagsstillerne, at EU's godkendelse af giftige stoffer, nye fødevarer, gensplejsede organismer osv. i alt for høj grad baserer sig på videnskabelige bedømmelser, som leveres af industrien selv. Det skal derfor indføres som princip, at der skal foretages en uafhængig videnskabelig vurdering af de ansøgninger, som indleveres til Europa-Kommissionen.

Sluttelig ønsker forslagsstillerne at få indført et almindeligt princip om aktindsigt og offentlighed i EU. I forbindelse med vedtagelsen af Amsterdamtraktaten i 1998 fik befolkningerne løfte om en sådan åbenhed, men ved vedtagelsen af EU's offentlighedslov i sommeren 2001 blev dette løfte brudt, idet der blev vedtaget et langt katalog af undtagelser fra aktindsigt, som har den virkning, at alle sager af nogen betydning som udgangspunkt er mørkelagt. Samtidig indførtes regler, der gør det uhyre omstændeligt, for ikke at sige umuligt, for borgerne og medier at opnå aktindsigt, mens det endnu har betydning. Det foreslås derfor, at der ryddes op i undtagelserne fra aktindsigten, at EU's ombudsmand får mulighed for hurtigt at omgøre afslag om aktindsigt, samt at papirer fra bl.a. medlemslande, organisationer, virksomheder og EU's generaldirektorer m.v. skal være offentligt tilgængelige.

En samlet vedtagelse af disse forslag vil ikke indebære, at Den Europæiske Union dermed kan

kaldes demokratisk, men vil dog kunne betragtes som et væsentligt fremskridt.